

RAČUNOVODSTVO
OSNOVNE STUDIJE

RAČUNOVODSTVO
STUDIJE MENADŽMENTA

UPRAVLJAČKO
RAČUNOVODSTVO

RAČUNOVODSTVO
TROŠKOVA

IZBORNI
PREDMETI

Predavači Linkovi Home

RAČUNOVODSTVO

XI PREDAVANJE

-RAČUNOVODSTVENI ASPEKT PRIHODA U FINANSIJSKOM KNJIGOVODSTVU; -METOD OBRAČUNA PERIODIČNOG FINANSIJSKOG REZULTATA-METOD UKUPNIH TROŠKOVA...

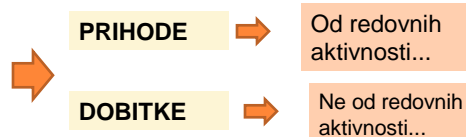
Prof.dr Ana Lalević-Filipović

6-PRIHOD-POJAM

- **MRS 18-Prihodi** "povećanje ekonomskih koristi tokom obračunskog perioda u obliku priliva ili povećanje sredstava ili smanjenja obaveza, što dovodi do povećanja kapitala, osim onih povećanja koja su povezana sa doprinosima vlasnika kapitala "

NAPOMENA!

- svako povećanje sredstava i smanjenje obaveza se **NE** smatra prihodom!
- **PRIHOD ≠ PRILIV NOVCA (NOVČANIH EKVIVALENATA)** jer do priliva novca može doći:
 - Prije nastanka prihoda (primljeni avans);
 - poslije nastanka prihoda (unaprijed napla-potraživanja);
 - Istovremeno sa nastankom prihoda (prodaja za gotovinu)

Da bi prihod evidentirali u poslovnim knjigama treba da budu ispunjeni sljedeći uslovi:

- Da je poznato vrijeme nastanka prihoda;
- Da se visina prihoda može pouzdano izmjeriti!

KADA NASTAJE PRIHOD?

N-R...P...R₁-N₁

ZAPAMTITE!

○ PRIHODI NASTAJU:

- *Povećanjem imovine uz uslov da to povećanje imovine nije nastalo povećanjem obaveza*
 - *(NIJE prihod: po osnovu uzetog kredita povećava se imovina (tekući račun), a ujedno i obaveza (po uzetom kreditu od banke))*
- *Smanjenjem obaveza uz uslov da to smanjenje obaveza nije prouzrokovano smanjenjem imovine*
 - *(NIJE prihod: po osnovu isplate uzetog kredita smanjuje se obaveza, ali se smanjuje i imovina (odliv novca sa tekućeg računa))*

○ DVA NAJBITNIJA PITANJA U POGLEDU VREDNOVANJA PRIHODA SU:

- *KADA SE SMATRA DA JE PRIHOD OSTVAREN?*
- *KAKO UTVRDITI VISINU PRIHODA?*

KADA PRIHOD TREBA PRIZNATI?

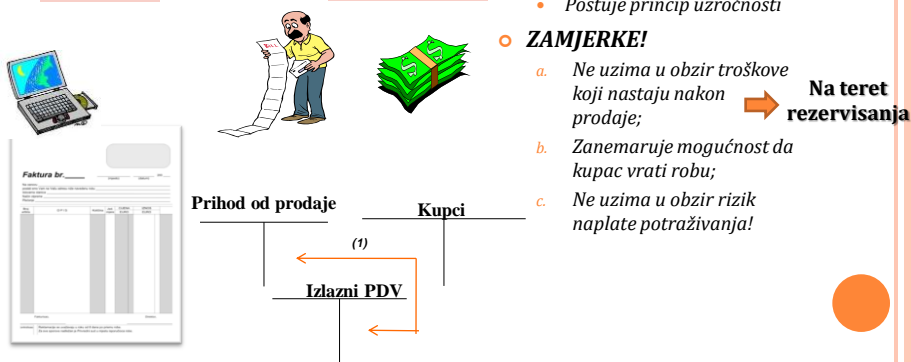
- *“...kada je tržišno verifikovan..”*
- *U računovodstvenoj literaturi sljedeći ekonomski događaji se vezuju za “priznavanje” prihoda:*
 - *Prihvatanje isporuke i fakture od strane kupca (PRINCIP FAKTURISANE REALIZACIJE);*
 - *Naplata isporučenih proizvoda, usluga i robe; (PRINCIP NAPLAĆENE REALIZACIJE)*
 - *Proizvodnja učinaka (PRINCIP „PROIZVODNJE“)*

PRIHVATANJE ISPORUKE I FAKTURE OD STRANE KUPCA (PRINCIP FAKTURISANE REALIZACIJE)

Kada treba priznati prihod po ovom principu?

SADA

KASNIJE

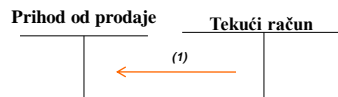
NAPLATA ISPORUČENIH PROIZVODA (PRINCIP NAPLAĆENE REALIZACIJE)

Kada treba priznati prihod po ovom principu?

SADA

“SADA”

- Trenutak prodaje poistovjećuje sa trenutkom plaćanja
 - Nastaje priliv gotovine (oblik AKTIVE)
 - Poklapa se tok rentabiliteta (prihod) sa novčanim tokom (naplata)
 - NE poštuje princip uzročnosti
- **KADA SE SMATRA OPRAVDANIM?**
 - a. Prodaja na malo;
 - b. Kada postoji visok rizik naplate potraživanja...

PROIZVODNJA UČINAKA (PRINCIP “PROIZVODNJE”)

Kada treba priznati prihod po ovom principu?

SADA

KASNIJE

Ne nastaje rezultat!

I faza

Priznati prihod!

II faza

Priznati prihod!

II faza

Priznati prihod!

Kada je posao djeljiv, razumno je dopustiti da se priznavanje prihoda vrši saglasno stepenu dovršenosti posla

- Trenutak proizvodnje ne poistovjećuje sa trenutkom, isporuke odnosno plaćanja
- **KADA SE SMATRA OPRAVDANIM?**
 - a. Proizvodi koji imaju garantovanu prodaju...po garantovanim cijenama robnim rezervama (poljoprivredni proizvodi);
 - b. Zlato...

ZAKLJUČAK...

- **MRS 18-PRIHODI**, prihod od prodaje treba priznati kada su zadovoljeni sljedeći uslovi:
 - “1. Preduzeće je na kupca prenijelo značajne rizike i koristi od vlasništva nad robom;*
 - 2. Iznos prihoda se može pouzdano izmjeriti;*
 - 3. Vjerovatno je da će se ekonomske koristi vezane za tu transakciju uliti u preduzeće;*
 - 4. Troškovi koji su nastali ili troškovi koji će nastati u odnosu na tu transakciju se mogu pouzdano izmjeriti...”*

KAKO UTVRDITI VISINU PRIHODA?

- **Relevantna je prodajna cijena**
 - *Osim kod prihoda od aktiviranja sopstvenih učinaka!*
- **Popusti...**
 - **Odobreni *rabati*** (sezonski, količinski...) utiču na smanjenje poslovnih prihoda
 - ***Kasa-skonto*** ako se iskoristi utiče na povećanje finansijskih rashoda...

NA KOM SE RAČUNU EVIDENTIRA PRIHOD I KAKO SE OBRAČUNAVA?

Qr * cp= UP

Klasa 6 PRIHOD (.....)

Nastanak

+

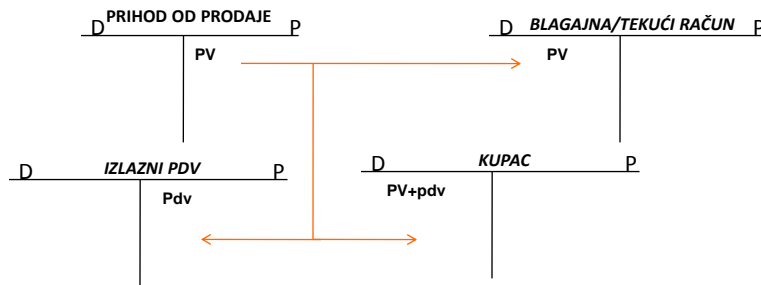
POSLOVNI PRIHODI

VRIJEDNOSNI IZRAZ PRODATIH - ISPORUČENIH I FAKTURISANIH, UČINAKA
(PROIZVODA I/ILI USLUGA).

- 60 - PRIHODI OD PRODAJE ROBE
- 61 - PRIHODI OD PRODAJE PROIZVODA I USLUGA
- 62 - PRIHODI OD AKTIVIRANJA UČINAKA I ROBE
- 63 - PROMJENA VRIJEDNOSTI ZALIHA UČINAKA
- 64 - PRIHODI OD PREMIJA, SUBVENCIJA, DOTACIJA, DONACIJA I SL.
-
- 65 - DRUGI POSLOVNI PRIHODI

KNJIGOVODSTVENO EVIDENTIRANJE

1) u korist računa - Prihodi od prodaje robe, a zavisno od ugovorenog načina plaćanja na teret računa - Blagajna/Tekući račun (ukoliko je plaćanje izvršeno gotovinski ili pak nalogom za prenos), odnosno računa - Kupci (ukoliko se prodaja vrši na kredit)....i Izlazni PDV;

62 - PRIHODI OD AKTIVIRANJA UČINAKA I ROBE

- 620 - Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe za sopstvene potrebe
- 621 - Prihodi od aktiviranja ili potrošnje proizvoda i usluga za sopstvene potrebe
- *-prihodi po osnovu upotrebe robe, proizvoda i usluga za sopstvene potrebe...*
- *Vrijednost po kojoj se iskazuje aktiviranje učinaka:*
 - *Cijena koštanja;*
 - *Neto prodajna cijena (za gotove proizvode);*
 - *Nabavna cijena (roba)*
- **Da li se obračunava PDV?**
 - Zavisi od namjene!
 - Ako se koriste sredstva za poslovne svrhe:
 - NE!
 - Ako se koriste za druge svrhe:
 - DA!

63 - PROMJENA VRIJEDNOSTI ZALIHA UČINAKA

- **630 - Povećanje vrijednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga**
- **631 - Smanjenje vrijednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga**
- javljaju se ukoliko se vrši obračun rezultata po Metodi ukupnih troškova (neto princip)!
- Učinci:
 - Gotovi proizvod i nedovršena proizvodnja;

01.01. 2014. 31.12.2014

Povećanje vrijednosti zaliha

01.01. 2014. 31.12.2014.

Smanjenje vrijednosti zaliha

64 - PRIHODI OD PREMIJA, SUBVENCIJA, DOTACIJA, DONACIJA I SL.

- Prema **MRS 20**, priznavanje državnih davanja vrši se kada postoji opravdanost:
 - "da će se entitet **pridržavati uslova povezanih sa davanjem**;
 - *Da će davanje biti primljeno*".
- **640 - Prihodi od premija, subvencija, dotacija, regresa, kompenzacija i povraćaja poreških dažbina**
- **641 - Prihodi po osnovu uslovljenih donacija**

65 - DRUGI POSLOVNI PRIHODI

- 650 - Prihodi od zakupnina
- 651 - Prihodi od članarina
- 652 - Prihodi od tantijema i licencnih naknada
- 659 - Ostali poslovni prihodi

66- FINANSIJSKI PRIHODI

- Plasiranje slobodnih novčanih sredstva u druga preduzeća ili finansijske institucije,
- iskorišćeni kasa skonto;
- kursnih razlika po osnovu obaveza i potraživanja u stranoj valuti;
- zateznih kamata

- 660 - Finansijski prihodi od matičnih i zavisnih pravnih lica
- 661 - Finansijski prihodi od ostalih povezanih pravnih lica
- 662 - Prihodi od kamata
- 663 - Pozitivne kursne razlike
- 664 - Prihodi po osnovu efekata valutne klauzule
- 669 - Ostali finansijski prihodi

PRIMJER...KASA SKONTO

(KNJIGOVODSTVO KUPACA)

- Prema izvodu poslovne banke izmirili smo obaveze prema dobavljaču u zemlji u iznosu od 1.000€, uz korišćenje kasa skonta od 2%.

DOBAVLJAČI		TEKUĆI RAČUN	
D	P	D	P
1) 1.000			980 (1)

ULAZNI PDV		FINANSIJSKI PRIHOD	
D	P	D	P
1) 3,194			16,18(1)

2%*1.000=20
15,97%*20=3,2

POZITIVNE KURSNE RAZLIKE;

- Nastaju ukoliko su poslovni događaji sa inopartnegor ugovoreni i evidentirani u stranoj valuti:
 - Depresijacija (devalvacija) domaće valute (€)** kada su nastala potraživanja od ino kupaca evidentirana po nižem kursu u odnosu na kurs po kome se vrši naplata:
 - Za isti iznos valute ce biti naplacen visi iznos u domacoj valuti, tako da po tom osnovu nastaje finansijski prihod!
 - Apresijacijom (revalvacijom) **domaće valute (€)** kada su obaveze prema ino dobavljaču evidentirane po višem kursu u odnosu na kurs po kome se vrši isplata obaveze
 - Za visinu obračunate razlike smanjuje se iznos obaveze i po tom osnovu nastaje finansijski prihod!

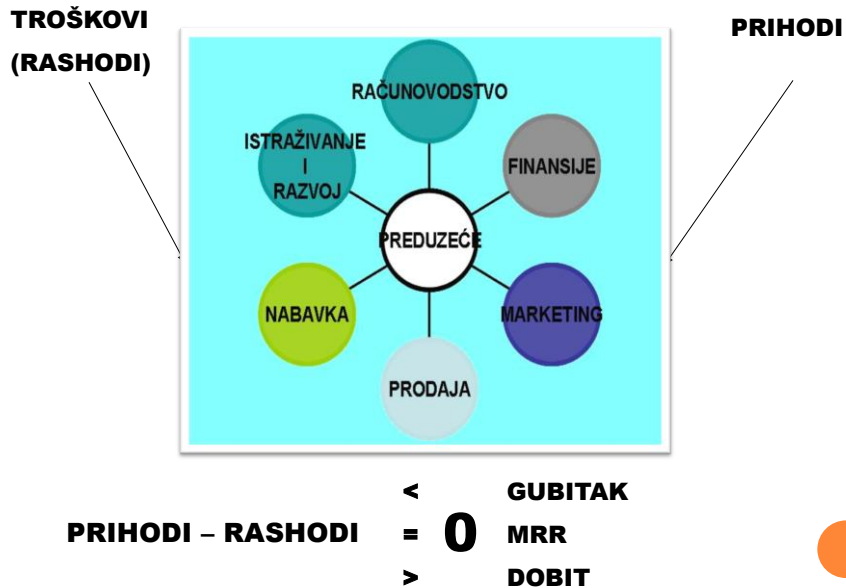

67-OSTALI PRIHODI.. (DOBICI)

- 670 - Dobici od prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme
- 671 - Dobici od prodaje bioloških sredstava
- 672 - Dobici od prodaje učešća i dugoročnih hartija od vrijednosti
- 673 - Dobici od prodaje materijala
- 674 - Viškovi
- 675 - Naplaćena otpisana potraživanja
- 676 - Prihodi po osnovu efekata ugovorene zaštite od rizika
- 677 - Prihodi od smanjenja obaveza
- 678 - Prihodi od ukidanja dugoročnih rezervisanja
- 679 - Ostali nepomenuti prihodi

METODI UTVRĐIVANJA PERIODIČNOG FINANSIJSKOG REZULTATA

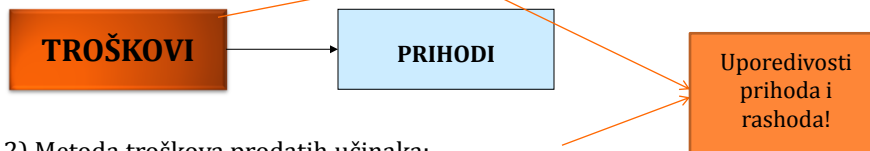
A) METODA UKUPNIH TROŠKOVA

Postoje dvije metode za obračun periodičnog rezultata:

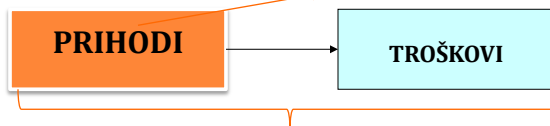
1) Metoda ukupnih troškova;

U **prvi** plan

2) Metoda troškova prodatih učinaka;

U **prvi** plan

-Nastali su kao rezultat činjenice da se sva proizvedena Q proizvoda ne prodaju...

-treba da omoguće podudarnost prihoda i rashoda

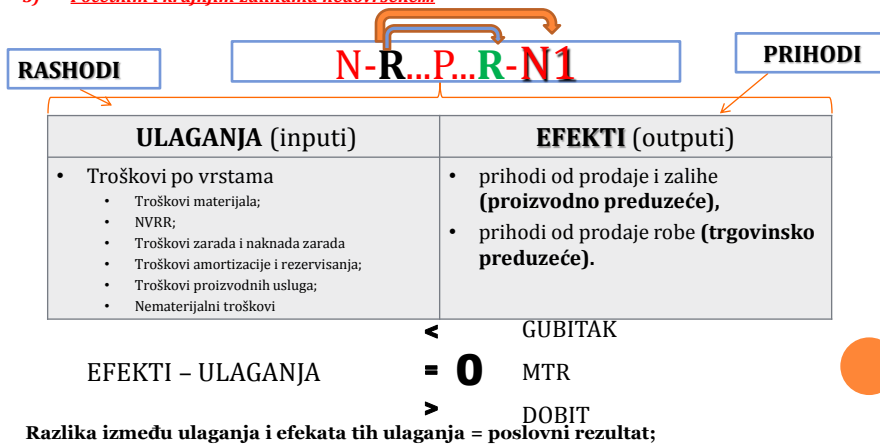
Napomena!

Utiku na oblikovanje redovnih poslovnih prihoda i rashoda (**metode utvrđivanja poslovnog rezultata**)

METODA UKUPNIH TROŠKOVA

Potrebni podaci:

- 1) Ostvarenim prihodima od prodaje;
- 2) Teućim troškovima;
- 3) Početim i krajnjim zalihama nedovršene....

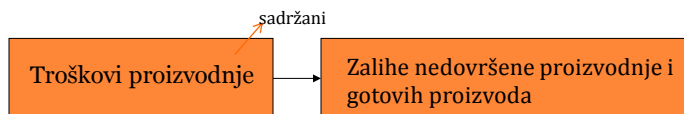
NAPOMENA!

OBRAĐUJE SE METODA UKUPNIH TROŠKOVA KOD
PROIZVODNOG PREDUZEĆA!

EFEKTI NASTALI IZ ULAGANJA U OBRAČUNSKOM PERIODU ZAVISE OD ODNOSA PROIZVODNJE I PRODAJE;

Moguće situacije:

a) preduzeće proizvodi, ali nema prodaje:

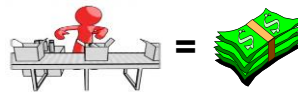

Bilans uspjeha:

	Rashodi	Bilans uspjeha	Prihodi
	Troškovi po vrstama		Povećanje zaliha gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje

b) proizvodnja je jednaka prodaji:

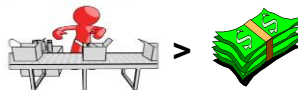
Rashodi	Bilans uspjeha	Prihodi
Troškovi po vrstama		Prihodi od prodaje gotovih proizvoda

$$N - R \dots P \dots R_1 - N_1$$

c) proizvodnja je veća od prodaje:

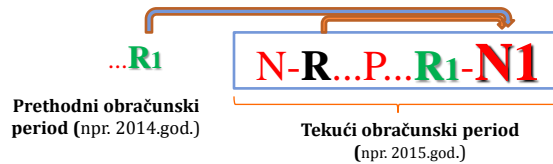
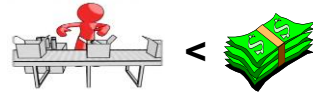
Rashodi	Bilans uspjeha	Prihodi
Troškovi po vrstama		Prihodi od prodaje gotovih proizvoda + povećanje zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda

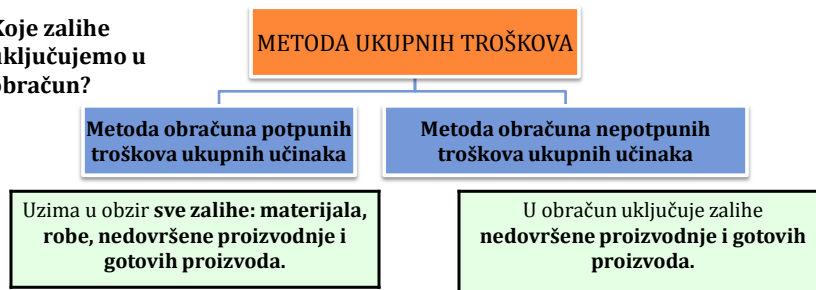
$$N - R \dots P \dots R_1 - N_1$$

d) prodaja veća od proizvodnje:

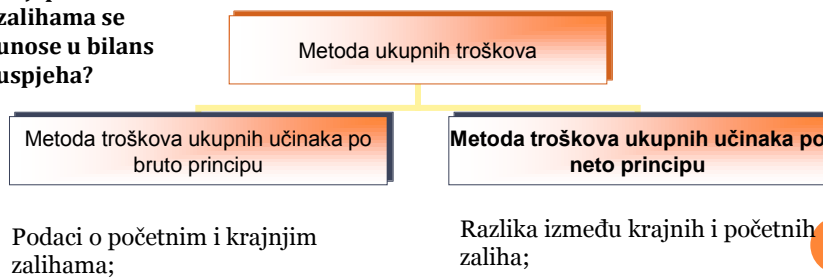
Bilans uspjeha	
Rashodi	Prihodi
Troškovi po vrstama	Prihodi od prodaje gotovih proizvoda - Smanjenje zaliha gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje

Koje zalihe uključujemo u obračun?

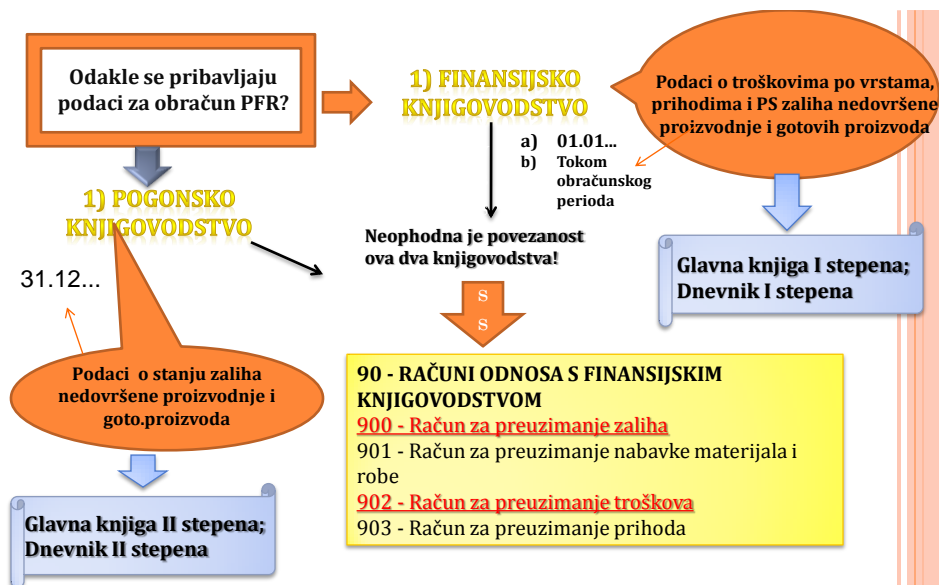

Koji podaci o zaliham se unose u bilans uspjeha?

NAVEDITE PUNI NAZIV METODA KOJI JE
PREDMET DANAŠNJEG RAZMATRANJA?

METOD TROŠKOVA UKUPNIH UČINAKA PO NETO PRINCIPU

ORGANIZACIJA RAČUNOVODSTVA ZA POTREBE OBRAČUNA PFR

Kontni okvir po
FUNKCIONALNOM principu

- jednokružni računski sistem
- organizacioni monizam

Kontni okvir po
BILANSNOM principu

- dvokružni računski sistem
- organizacioni dualizam

FINANSIJSKO KNJIGOV.: 0 - 8

POGONSKO KNJIGOV.: 9

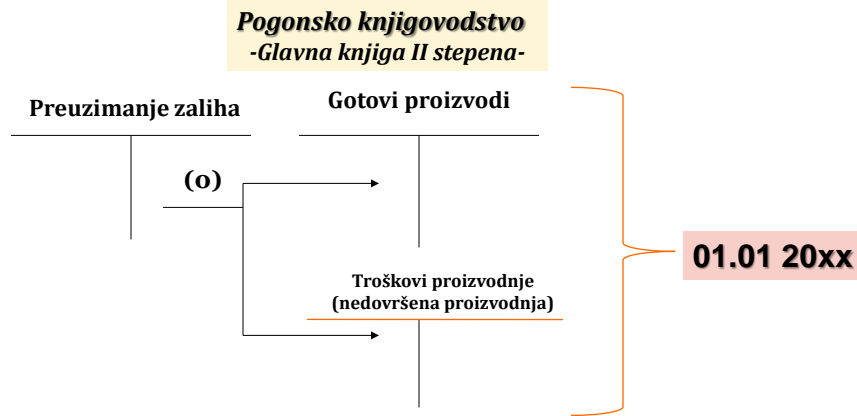
- svako ima svoju glavnu knjigu i dnevnik
- odvojene su cjeline
- ali ne mogu samostalno da egzistiraju
- u jednom stavu ne mogu se naći računi iz ova dva sistema

I FAZA

○ NA POČETKU POSLOVNE GODINE

○ 01.01.20xx....

POSTUPAK KNJIGOVODSTVENOG OBUHVATANJA VEZANIH ZA
OBRAČUN PFR PO METODU TROŠKOVA UKUPNIH UČINAKA PO
NETO PRINCIPU

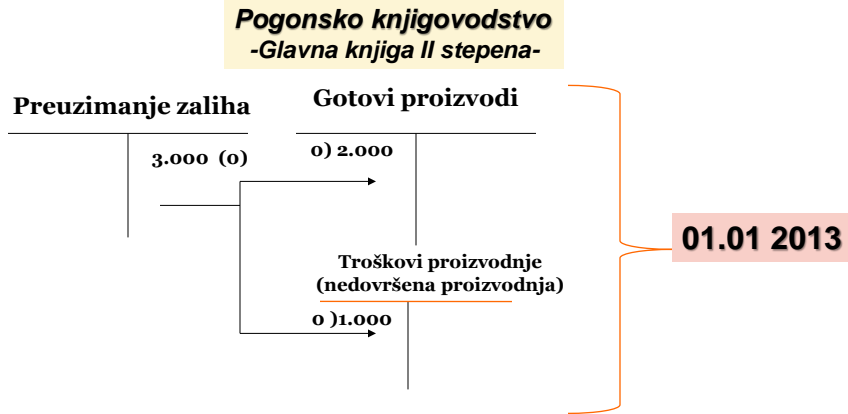
PRIMJER...

a) **01.01. 2014.** imamo podatke o ps na sljedećim računima:

- a) Osnovna sredstva 10.000
- b) Materijal 5.000
- c) Nedovršena proizvodnja 2.000
- d) Gotovi proizvodi 1.000

Otvoriti Glavnu knjigu....

POSTUPAK KNJIGOVODSTVENOG OBUHVATANJA
VEZANIH ZA OBRAČUN PFR PO METODU TROŠKOVA
UKUPNIH UČINAKA PO NETO PRINCIPU

II FAZA

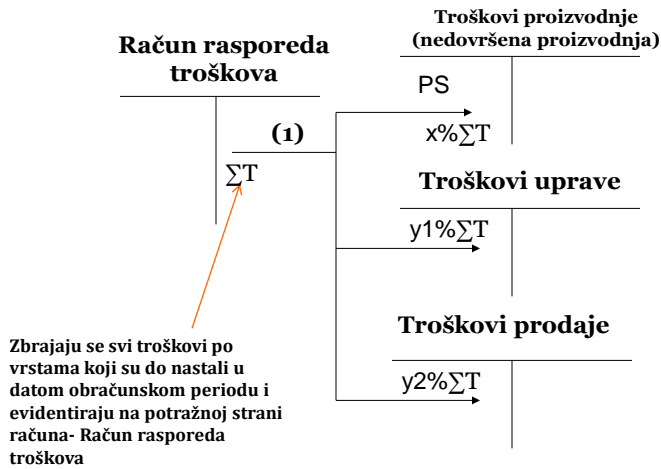
- U TOKU POSLOVNE GODINE
- 01.01. do 31.12 20xx....

NAPOMENA:

POSLOVNA PROMJENA: IZVRŠITI RASPORED TROŠKOVA PRI ČEMU SE $x\%$ ODNOSI NA TROŠKOVE PROIZVODNJE A $y\%$ NA TROŠKOVE UPRAVE I PRODAJE

Pogonsko knjigovodstvo
-Glavna knjiga II stepena-

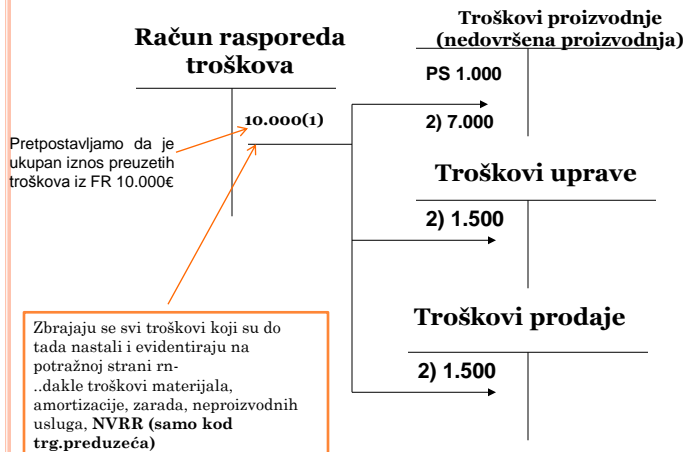
Od 01.01 do 31.12 20xx

PRIMJER:

1): IZVRŠITI RASPORED TROŠKOVA PRI ČEMU SE **70%** ODNOSI NA TROŠKOVE PROIZVODNJE A **15%** NA TROŠKOVE UPRAVE I **15%** NA TROŠKOVE PRODAJE

Pogonsko knjigovodstvo
-Glavna knjiga II stepena-

Od 01.01 do 31.12 2013

NAPOMENA:**POSLOVNA PROMJENA:** ZAVRŠEN JE PROCES PROIZVODNJE**Pogonsko knjigovodstvo**
*-Glavna knjiga II stepena-***Gotovi proizvodi**

PS

z%

Troškovi proizvodnje
(nedovršena proizvodnja)

PS

x% Σ T

z%

N-R...P...R1-N1**NAPOMENA:****3):** ZAVRŠEN JE PROCES PROIZVODNJE U VRIJEDNOSTI OD 5.000**Pogonsko knjigovodstvo**
*-Glavna knjiga II stepena-***Gotovi proizvodi**

PS 2.000

3) 5.000**Troškovi proizvodnje**
(nedovršena proizvodnja)

PS 1.000

2) 7.000

5.000 (3)

NAPOMENA:**POSLOVNA PROMJENA:** IZVRŠENA JE PRODAJA GOTOVIH PROIZVODA...

knjigovodstveni stav →

Finansijsko knjigovodstvo:

- zadužuje se rn-kupac (PV+PDV);
- odobrava se rn-izlazni PDV
- odobrava se rn-prihod od prodaje

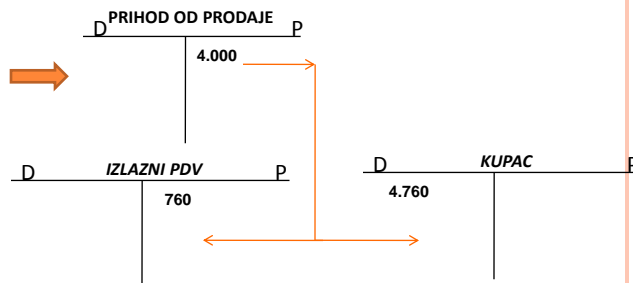
knjigovodstveni stav →

Pogonsko knjigovodstvo
-Glavna knjiga II stepena-

Gotovi proizvodi		Trošk. prod. got. proiz.	
PS	CK	(3)	CK
z%	→		

PROMJENA...NASTAVAK...**4): IZVRŠENA JE PRODAJA ½ ZALIHA GOTOVIH PROIZVODA PO PRODAJNOJ VRIJEDNOSTI 4.000 I PDV SE OBRAČUNAVA PO STOPI OD 19%**

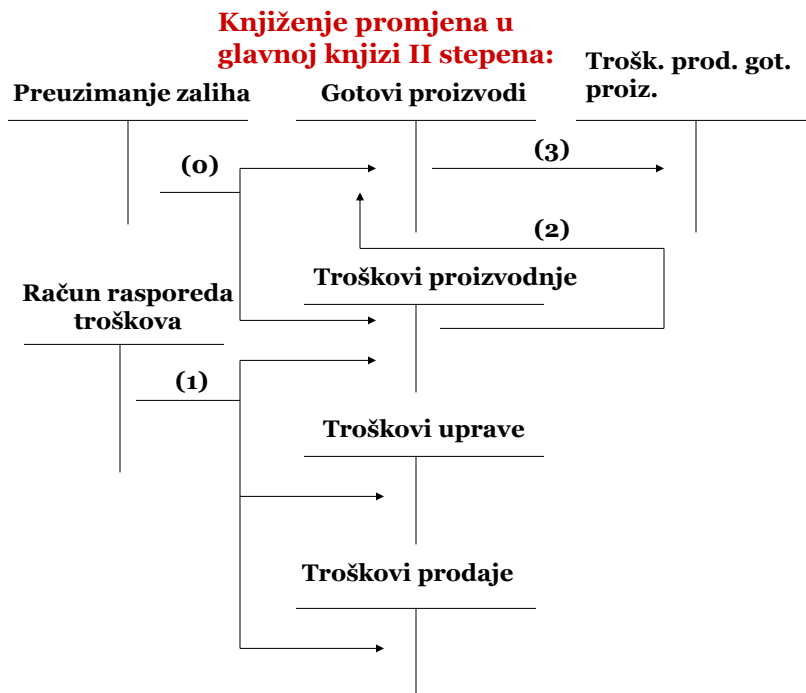
knjigovodstveni stav →

knjigovodstveni stav →

Pogonsko knjigovodstvo
-Glavna knjiga II stepena-

Gotovi proizvodi		Trošk. prod. got. proiz.	
PS 2.000	3.500 (4a)	(3)	4a) 3.500
3) 5.000	→		
	½ od 7.000		

III FAZA

- NA KRAJU ISKAZNOG PERIODA
- 31.12.2011....

IZVJEŠTAJ

O OBRAČUNU VRIJEDNOSTI STANJA I PROMJENAMA - POVEĆANJU I SMANJENJU, ZALIHA NEDOVRSENE PROIZVODNJE, NEZAVRŠENIH USLUGA I GOTOVIH PROIZVODA NA DAN 31.XII 20XX. GOD.

Naziv konta	Početno stanje (PS)	Stanje na kraju obračunskog perioda (KS)	Povećanje (KS>PS)	Smanjenje (KS<PS)
Nosioći trošk. - nedovrš. proizvodnja	<i>a</i>	<i>a^k</i>	<i>a^k > a</i>	-
Nezavršene usluge	<i>b</i>	<i>b^k</i>	-	-
Gotovi proizvodi	<i>c</i>	<i>c^k</i>	-	<i>c < c^k</i>
Ukupno				

IZVJEŠTAJ O OBRAČUNU VRIJEDNOSTI ZALIHA NEDOVRSENE PROIZVODNJE I GOTOVIH PROIZVODA

- Izveštaj se pravi od strane Pogonskog knjigovodstva

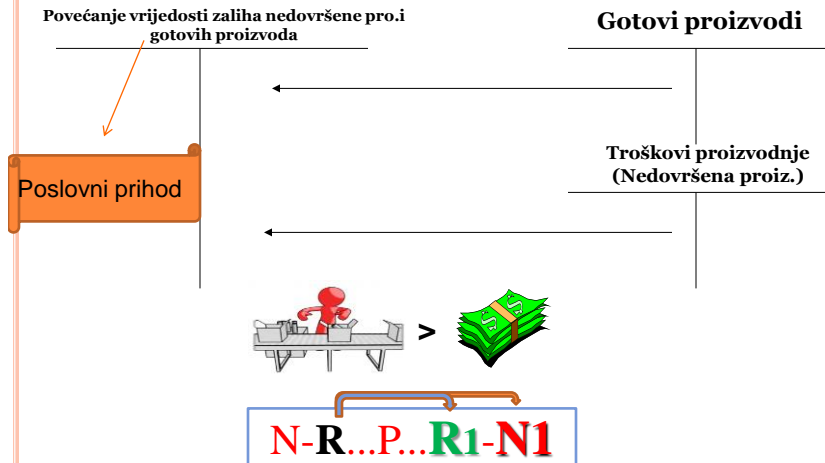
NAZIV	PS	KS	PROMJENE	
Nedovršena proizvodnja	1.000	3.000	+2.000	povećanje
Gotovi proizvodi	2.000	3.500	+1.500	povećanje
			+3.500	

Promjena vrijednosti zaliha od 3.500€ i predstavlja poslovni prihod

Knjiženje promjena na zalihama u finansijskom knjigovodstvu:

-Početne zalihe manje nego krajnje

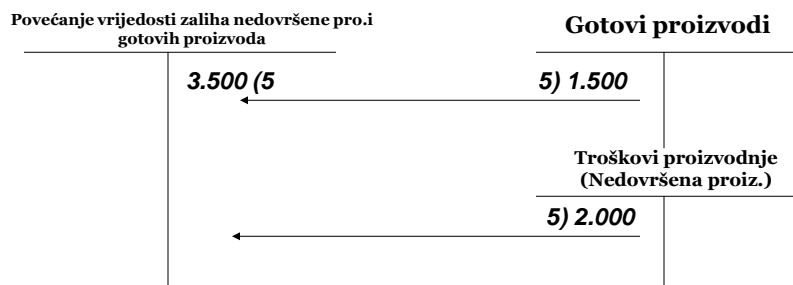
PS < KS

Knjiženje promjena na zalihama u finansijskom knjigovodstvu:

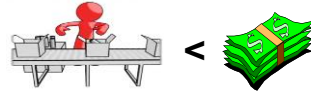
-Početne zalihe manje nego krajnje

PS < KS

Knjiženje promjena na zalihama u finansijskom knjigovodstvu:

-Početne zalihe veće nego krajnje
-PS > KS

Smanjenje vrijednosti zaliha
 nedovršenih i gotovih proizvoda...

Gotovi proizvodi

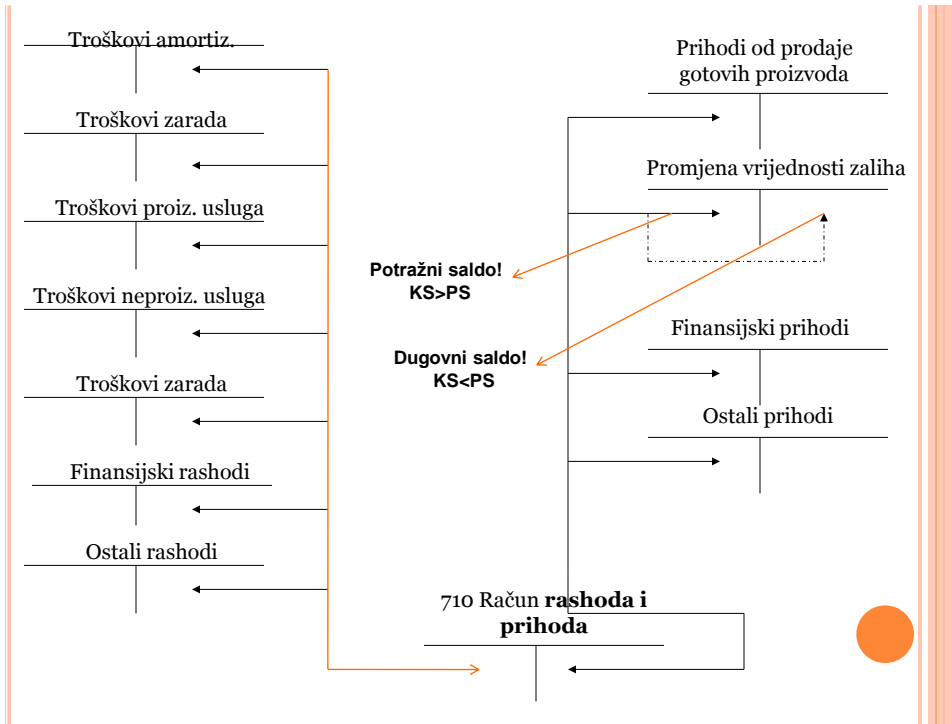
Troškovi proizvodnje
 (Nedovršena proiz.)

...R₁
 Prethodni obračunski
 period (npr.2012.god.)

N-R...P...R₁-N₁

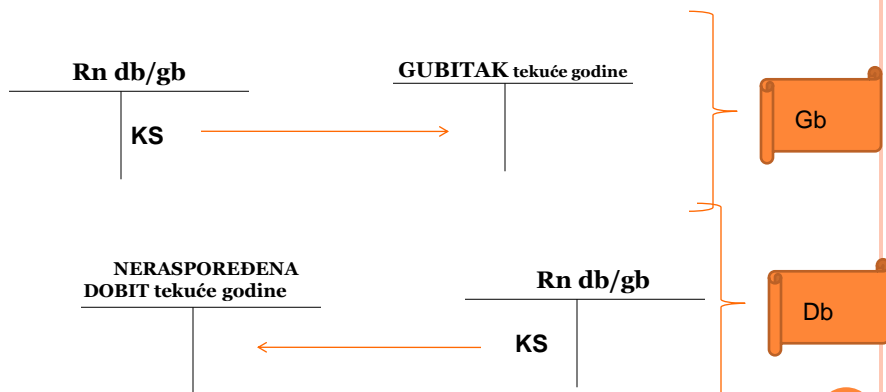
Tekući obračunski period
 (npr.2013.god.)

**OBRAČUN I KNJIŽENJE PFR PO
 METODU TROŠKOVA UKUPNIH UČINAKA
 PO NETO PRINCIPU...**

Napomena:

poslovna promjena: proknjižiti PFR po metodu ukupnih nepotpunih troškova po neto principu

BILANS USPJEHA PO METODI NEPOTPUNIH TROŠKOVA UKUPNIH UČINAKA PO NETO PRINCIPU

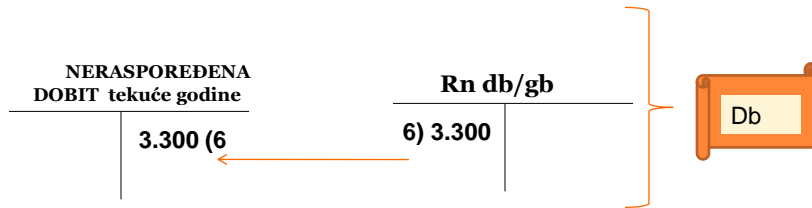
Rashodi	Prihodi
<i>Iskaz o ukupnom rezultatu/Bilans uspjeha/</i>	
I POSLOVNI RASHODI Troškovi materijala Troškovi otpisa osn. sredstava Troškovi zarada Troškovi proizvodnih usluga Troškovi neproizvodnih usluga II Ostali rashodi III Finansijski rashodi	II POSLOVNI PRIHODI Prihodi od prodaje gotovih proizvoda Prihodi od aktiviranih sopstvenih učinaka Promjena vrijednosti zaliha <i>630 - Povećanje vrijednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga</i> <i>631 - Smanjenje vrijednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga</i> II Ostali prihodi III Finansijski prihodi

BILANS USPJEHA PO METODI NEPOTPUNIH TROŠKOVA UKUPNIH UČINAKA PO NETO PRINCIPU

Rashodi	Prihodi
<i>Iskaz o ukupnom rezultatu/Bilans uspjeha</i>	
I POSLOVNI RASHODI Troškovi materijala 1.000 Troškovi amortizacije 500 Troškovi zarada 2.000 Troškovi proizvodnih usluga 200 Troškovi neproizvodnih usluga 100 II Ostali rashodi 400 III Finansijski rashodi 100 DOBITAK 3.300	II POSLOVNI PRIHODI Prihodi od prodaje 4.000 Prihodi od aktiviranih sopstvenih učinaka Promjena vrijednosti zaliha 3.500 II Ostali prihodi 50 III Finansijski prihodi 50
7.600	7.600

Primjer...nastavak

6: proknjižiti PFR po metodu ukupnih nepotpunih troškova po neto principu

PITANJA?